

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Васка Станчева-Попкостадинова, професор в Югозападен университет
„Неофит Рилски”, Благоевград

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.4. Социални дейности (Социална защита и социална работа)

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр.92. от 18.11.2022 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ като единствен кандидат участва доц. д-р Людмила Векова от катедра Социални дейности към Педагогически факултет (ПФ) на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ).

1. Общо представяне на получените материали

Със заповед № РД-21-67 от 18.01.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование 3. Социални стопански и правни науки, професионално направление 3,4, Социални дейности (Социална защита и социална работа), обявен за нуждите на катедра Социални дейности към Факултета по педагогика.

Като член на Научното жури получих копия на следните документи:

1. Молба по образец до Ректора за допускане до участие в конкурса.
2. Автобиография в европейски формат.
3. Диплома за висше образование с придобита ОКС „магистър”.
4. Диплома за ОНС „доктор” .
5. Свидетелство за академична длъжност „доцент“.
6. Списък на научните трудове.
7. Копия на публикациите.
8. Списък на цитирания и копия на публикациите с цитиранията.
9. Справка за изпълнение на минималните национални изисквания и на допълнителните изисквания на ПФ.
10. Анотации на материалите по чл. 65. от ПРАСПУ (на български и английски език).
11. Самооценка на приносите (на български и английски език).
12. Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.
13. Удостоверение за трудов стаж.
14. Справка за учебната работа.
15. Справка за работа със студенти и докторанти.
16. Служебни бележки за участие в проекти

Представеният от доц. д-р Людмила Векова комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Приложени са общо 33 научни труда: 1 монография, 30 статии , 2 учебника. Те не повтарят представените публикации от участие в конкурса за ОНС „доктор“ и заемане на академичната длъжност „доцент“ и се приемат за рецензиране. Представени са и 5 публикации, които са извън тематиката на конкурса. Разпределението на научните трудове е като следва: в страната - 29 и в чужбина – 4.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Доц. Людмила Векова е родена на 21 юли 1961г. Дипломира се като магистър по Икономика на труда във Висшия икономически институт - София през 1983 г.

През 1988 г. защитава дисертация на тема „Механизъм за стимулиране използването на трудовия потенциал (териториални аспекти) към Институт за социално управление, а през 2011 г. се хабилитира и заема академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.8 Икономика (Социално осигуряване и социално подпомагане) в катедра „Социална работа“ в Педагогическия факултет на ПУ, където работи и до момента. Провела е *краткосрочни специализации и обучения по проблемите на социалната политика, социалното и пенсионното осигуряване, политиката по доходите, данъчна политика, инвестиционна политика, управление на човешките ресурси, продажбени умения*

Доц. Векова има преподавателски опит в сферата на организацията и управлението на системата за социална защита, на организация и управление на осигурителните фондове, организация и управление на социалната работа, проблемите на образованието в направление „Социални дейности“ .

От 1988г до 1992г. е била асистент в катедра „Икономически механизъм“ КЪМ ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВНО И СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ.

Била е хоноруван преподавател във Варненски свободен университет (1995г. до 2001г.), в Софийски университет (1997- 2015), в УНСС (2006 - 2011), в НБУ (2006 - 2012).

В периода от 1996 до 2021 г. доц. Векова е изпълнявала различни ръководни длъжности (главен експерт в дирекция „Анализи и прогнози“ в ГУ 1994-1995), *директор на Дирекция „Стратегия и планиране“ и член на Управителния съвет на ПОК ДОВЕРИЕ АД (1996-1998), изпълнителен директор и член на Управителния съвет на ПОК ДСК – РОДИНА АД, (1998-2004), изпълнителен директор и член на Съвета на директорите на ПОК СЪГЛАСИЕ АД (2004-2007), главен секретар, И.д. Директор на Дирекция „Секретариат“ на Икономически и социален съвет на РБ (2008-2011), изпълнителен директор и член на Съвета на директорите на ЖЗИ АД (2012-2014), изпълнителен директор и председател на Съвета на директорите на Пенсионноосигурителен институт АД (2012-2018), член на УС на Държавния*

фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (2017-2018). Член е на Комисия по осигурителни отношения към МТСП .

От 2015 г. до сега е ръководител на катедра “Социални дейности” към Педагогическия факултет на ПУ.

Председател е на УС на Сдружение „Българска асоциация за образование по социална работа“.

Владее английски, руски и немски език.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата (учебни пособия, лекционни курсове, работа със студенти, дипломанти и докторанти)

Доц. Векова има много богат и разнообразен научно-преподавателски стаж в рамките 30 години в различни университети в страната. От 2011 г. е преподавател на ОТД в ПУ „Пайсий Хилендарски“.

Тя има разработени 18 лекционни курса, от които в ОКС „бакалавър“ по ПН 3.4. Социални дейности - 4; „Специална педагогика“-1; 10 – в ОКС „магистър“ по ПН 3.4. Социални дейности, 1 в ОКС „магистър“ „Психология на управлението“ и „Училищна психология“.

Доц. Векова води следните лекционни курсове:

- ОКС „бакалавър“: Система за социална защита, Социално осигуряване
Публична администрация, Мениджмънт на социалните организации (Б +М), Социално предприемачество в пазарна среда, Социални политики за хора с увреждания
- ОКС „магистър“ (лекции и упражнения): Система за социална защита, Основи на мениджмънта в социалните организации, Управление на човешките ресурси в социалните дейности, Социален мениджмънт и социален маркетинг, Социална компетентност, Мениджмънт на социалните услуги, Основи на предприемачеството, Социална икономика и икономика на социалната сфера, Социално предприемачество, Мениджмънт на организационното поведение (ОКС „магистър“ -Училищна психология и Психология на управлението.

Разработени и издадени са 2 учебника за студенти по социална работа и други специалности, имащи връзка със социалната защита и социалното осигуряване.

Представена е справка за научно ръководство на 24 дипломанта в ПН 3.4. Социални дейности (13 в ОКС „бакалавър“ и 11 в ОКС „магистър“) и 1 в ОКС „Приложна психология“.

Доц. Векова е научен ръководител на трима докторанти в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности, докторска програма „Социални политики и социална работа“. Темите на дисертационните трудове са посветени на актуални проблеми на социалната работа. На един от докторантите предстои официална защита на 31.03.2023 г., един е в процедура по защита, а третият е отчислен с право на защита.

Под ръководството на доц. Векова са разработени и периодично се актуализират учебните планове в ПН. 3.4 Социални дейности - ОКС „бакалавър“ и „магистър“. Тя е инициатор и създател и на докторската програма „Социални политики и социална работа“.

Доц. Векова работи много активно със студенти и докторанти и стимулира кариерното развитие на академичния състав на ръководената от нея катедра по Социални дейности.

Кандидатът изпълнява и административна длъжност към ПФ: ръководител на катедра Социални дейности.

Представена е информация за участие в 9 проекта, от които 8 национални (финасирани по: ОП „Развитие на човешките ресурси“, Фонд „Научни изследвания“, ОП „Наука, образование и интелигентен растеж“ - функционален експерт и академичен наставник, АРМСП - ОП „Конкурентноспособност“) и 1 международен проект.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Справката за изпълнение на минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на Педагогическия факултет (ПФ) за заемане на академичната длъжност “професор” показва, че кандидатът доц. д-р Людмила Векова изпълнява и значително надхвърля необходимите изисквания.

Група показатели	Съдържание	Минимален брой точки	+Допълнителен брой точки (ПФ)	Реален брой точки на кандидата
А	Показател 1	50	xxx	50
В	Показател 3	100	xxx	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	+80	400
Д	Сума от показателите от 11 до 13	100	+30	340
Е		100		215
Общ брой		550	+80	1105

Значително са надхвърлени и допълнителните изисквания на ПУ за учебната дейност- 131 точки от необходимите 30.

Към доказателствата за научната дейност, кандидатът е представил 1 самостоятелна монография, 30 научни статии и доклади. От тях на български език са 26 броя, а на английски – 5. В издания, реферирани и индексирани в световноизвестните база данни с научна информация са публикувани 5 статии. Във всички публикации, доц. Векова е единствен автор.

Представената научна продукция е публикувана след 2015 г. и съответства на тематичното направление на конкурса.

Приноси (научно-приложни, приложни) и цитирания

Хабилитационният труд (монография) „Социална защита при безработица. Социална работа с безработни лица“ е плод на дългогодишния богат опит на автора в проучваната област. Той е в обем от 396 страници и се състои от 17 глави, разпределени в 6 части, и 3 приложения.

Всяка част на монографията включва обзор на съществуващите изследвания по разглежданата проблематика, резюме на съответната законодателна уредба и анализи на динамиката на процесите, характерни за всяка подсистема на социалната защита при безработица.

Въз основа на теоретико-методологичен и практико-приложен анализ се представя системата за социална защита при безработица, интегрираща социалното осигуряване и подпомагане при безработица и социалната работа с безработни лица. Анализирани са голям масив от статистически данни от НСИ, АСП, АЗ и Евростат за периода 2004-2021 г.

В целия текст прозира личната позиция на автора, като са изведени основни изводи от представения анализ и налични стратегии и практики в областта на безработицата, с акцент върху социалната работа с безработни лица. Представени са алтернативни форми за осигуряване на заетост (център за защитена заетост, центрове за заетост и социално подпомагане). Очертани са предизвикателствата и са формулирани основни насоки за подобряване социалната работа с безработни лица, с цел преодоляване на негативните социални и икономически последствия от безработицата, както и отговор на предизвикателствата „да отговаря на обществените очаквания за адекватна и индивидуално ориентирана подкрепа“. Изведени са основни слабости и нерешени проблеми на системата на социалното подпомагане, рефлектиращи върху системата за социална защита на безработните лица, като се прави предложение за алтернативи за по-адекватна подкрепа на безработните лица, „съобразени с динамично променящите се икономически условия и състоянието на пазара на труда“ (с.217).

В съответствие с реалностите, наложени от пандемията COVID -19 , авторът отделя специално място в монографията и на мерките , свързани с „ограничаване негативното въздействие на пандемията COVID -19 върху пазара на труда и равнището на безработица в България“ (с. 254).

В монографията е представен цялостен анализ и изследване на социалната защита при безработица, резултатите от който „са основа за разработване на теоретични концепции и комплексни практически подходи“ (с.13). Посочват се препоръки за преодоляване на проблемите и се извеждат алтернативни решения относно настоящата ситуация.

Представената научна продукция е разпределена в няколко тематични области: социална защита , вкл. при безработица (1,2,4,5,11,17,21); социално осигуряване с акцент върху пенсионното осигуряване (6,8,10,12,22,23,25); социални иновации, социално предприемачество и социални предприятия (3,7,19) ; социална работа - организация, управление, компетенции (14,16,20,26,27,30,31) ; образование по социална работа (2,9,13,15, 18, 24, 28, 29) .

Освен представените при анализа на монографията, основни приноси на публикациите в областта на социалната защита се отнасят до:

- Разработен е концептуален модел на социалната защита по отношение на нейното съдържание, обхват и характеристики, на базата на който са очертани основните предизвикателства и възможни решения (1, 21).
- Въз основа на задълбочен анализ на нормативната уредба и динамиката за осигуряване при безработица за 17 годишен период, са изведени основни проблеми и предизвикателства пред системата за защита при безработица. Представени са алтернативни форми на заетост на рисковите групи (1).
- Направена е оценка на мерките за ограничаване на негативното влияние на здравната криза върху пазара на труда .
- Представена е концепция за социалната работа с безработни лица с акцент върху спецификата на дейностите при отделните елементи на социалната защита при безработица (осигуряване, социално подпомагане и активните мерки на пазара на труда) (1,4,5,6).

Обобщени приноси от областта на социалното осигуряване с акцент върху пенсионното осигуряване :

- Представено е цялостно изследване на системата за пенсионно осигуряване, като основен елемент на социалната защита (8), като е проследена динамиката на промените в законодателството и са изведени основните проблеми във функционирането на българския пенсионен модел (12,22,23,25) .

Приноси в област „Социални иновации, социално предприемачество и социални предприятия“:

- Очертан е потенциалът на социалните иновации, въз основа на представяне на добри практики от европейски страни, като се акцентира върху ролята и значението на

социалното предприемачество и на социалните предприятия за подобряване на заетостта и улесняване социалното включване на рисковите групи (3).

- Изведени са основни проблеми и са очертани възможности за развитие на социалното предприемачество в България. Акцентира се върху необходимостта от интензивно мултисекторно сътрудничество и мултидисциплинарна работа на специалистите от помагащите професии за прилагане на иновациите в социалната работа(7,19).

Приноси в област „Социална работа - организация, управление, компетенции :

- Изведени са основните фактори, оказващи влияние върху организацията и управлението на социалната работа в България. Очертани са и основните предизвикателства за социалната работа в контекста на системата за социална защита (21,30).
- Проучено е влиянието на социо-демографските процеси върху работата на социалните работници и са описани ключовите компетенции за добра професионална реализация. Особен акцент е поставен върху подхода за разработване на компетентностния модел в социалните структури при определяне на основните длъжности и дефиниране на ключови компетенции за съответната позиция (14).
- Представен е критичен анализ на законовите промени в социалното подпомагане. с акцент върху нормативната уредба на социалните услуги (16,27).

Приноси в област „Образование по социална работа“:

- Представена е визия за развитие на образованието в ПН 3.4.Социални дейности, въз основа на анализ на обхвата на студентите в страната и критерии за качество на обучението и от позиция на съвременните изисквания към социалната работа и баланса между теоретичната и практическа подготовка (15).
- Изведена е спецификата на социалната работа с безработни лица като съвкупност от социални дейности и многообразни социални интервенции по отношение на индивиди, семейства или групи с цел осигуряване на материална подкрепа и осигуряване на заетост (2). Въз основа на това се прави препратка към основни изисквания в обучението по социална работа по отношение на безработни лица.
- Въз основа на проучване относно образованието и реализацията на студентите в ПН 3.4. Социални дейности в страната са изведени основни проблеми, с потенциал за рефлектиране върху функционирането на системата за социална защита (9).
- Проучени са факторите за мотивация и адаптация при практическото обучение по социална работа по време на пандемията от COVID-19– предимно в дистанционна форма- за адаптиране на учебния процес към нови условия(29).
- След проведен анализ на нормативната уредба относно възможните работни места в областта на социалната работа са формулирани препоръки за допълване на съществуващите позиции и за повишаване изискванията към образователното ниво на работещите в системата за социална защита(13).
- Предлагат се иновативни решения за преодоляване на предизвикателствата пред образованието по социална работа (18), вкл. „учене през целия живот“ и подобряване връзката образование-бизнес (24,28).
- Издадени са два учебника за системата на пенсионното осигуряване, които могат да се ползват както от студенти по социална работа, така и от други области на помагащите професии 32,33).

С проучванията, анализите и публикациите си доц. Людмила Векова прави сериозен принос към обучението по социална работа в България.

Цитирания

Представена е справка за 34 цитирания, от които 5 в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация; 4 - в монографии и колективни томове с научно рецензиране; 25 - в списания и сборници с научно рецензиране. Цитиранията са по същество и са отразени в публикации от последните пет години, като преобладават тези от 2021 и 2022 г.

Членство в редакционни колегии

Доц. Векова е член на Редакционния съвет на Годишника на Факултет по педагогика, книга „Социални дейности“ и член на Редакционната колегия на списание Национална сигурност.

Кандидатът отговаря на съвкупността от критерии и показатели за заемане на академичната длъжност „Професор“, съгласно ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, и Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски";

Доц. Векова е признат учен и преподавател сред научните среди в страната, уважаван колега и ръководител.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Доц. Векова е самостоятелен автор на всички представени за участие в конкурса публикации. Формулираните приноси и получени резултати са нейна лична заслуга.

5. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на доц. Векова да разшири публикационната си активност в специализирани научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както и да разшири тематичния спектър на учебните материали за студенти по Социални дейности.

6. Лични впечатления

Познавам доц. Векова от близо 10 години като делови, етичен и отдаден на професията си колега, подкрепящ академичното развитие на екипа си и радетел за повишаване качеството на обучението по Социални дейности в страната и издигане престижа на социалната работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от доц. Людмила Векова **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и академичната длъжност “доцент”. В работите на кандидата има оригинални теоретико-методологични и научно-приложни приноси. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р Людмила Векова е **несъмнена**.

Постигнатите от *доц. Векова* резултати в учебната и научно-изследователската дейност, **напълно** съответстват на минималните национални и допълнителните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогическия факултет за избор на доц. Д-р Людмила Векова на академичната длъжност „професор“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.4. Социални дейности (Социална защита и социална работа).

9 март 2023 г.

Рецензент:

(*подпис*)

Проф. д-р Васка Станчева-Попкостадинова